

Justis- og beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Politidirektoratet

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/87985 - 40

05.10.2021

Politidirektoratets hørings svar - høring om forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet

1. Innledning

Politidirektoratet viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsbrev av 14. juli 2021 vedlagt rapport om "*Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet (a-kriminformasjonsforskriften)*". Rapporten er avgitt 15. juni 2021 av en arbeidsgruppe nedsatt av departementet. Høringsfristen var 8. september 2021, men er etter avtale med departementet utsatt til 15. september 2021. Vi beklager oversittelsen av den utvidete fristen.

Den foreslåtte forskriften er hjemlet i forvaltningsloven ny § 13 g, som gir Kongen hjemmel til å gi forskrift om at taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 ikke skal være til hinder for at bestemte organer kan dele opplysninger for å utføre oppgaver som er lagt til avgiver- eller mottagerorganet, så langt delingen ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den opplysningene gjelder, og om annen behandling av opplysninger i forbindelse med delingen.

Forskriftshjemmelen bygger på at det skal være en forbindelse mellom delingen og den videre behandlingen av opplysninger i tilknytning til utførelsen av den eller de av avgiver- eller mottagerorganets oppgaver som er angitt i forskriften. Denne delen av forskriftshjemmelen gjelder uavhengig av om organet som har fått opplysningene, har taushetsplikt etter forvaltningsloven eller ikke, og det kan derfor i forskriften også reguleres hvilken annen behandling av opplysninger organer som ikke er underlagt forvaltningsloven, kan foreta, herunder Tolletaten, Skatteetaten og politiet

Det er ikke ment at forskrifter etter den nye hjemmelen skal regulere viderebehandling av personopplysninger som mottagerorganet foretar i tilknytning til egen saksbehandling, når viderebehandlingen allerede reguleres i annen lov.

Arbeidsgruppen foreslår forskriftsbestemmelser som gir bestemte forvaltningsorganer som inngår i a-krimisamarbeidet hjemmel til å dele med hverandre taushetsbelagte opplysninger etter forvaltningsloven for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet.

Politidirektoratet

Arbeidsgruppen foreslår i tillegg bestemmelser om annen behandling av opplysninger i forbindelse med delingen. Denne behandlingen skal skje til samarbeidets formål og kan skje uavhengig av om opplysningene er samlet inn til et annet og uforenlig formål.

Arbeidsgruppen foreslår også regulering av en felles samarbeidsplattform, herunder bestemmelser om behandlingsansvar, sletting, arkivering m.v. og bestemmelser om sammenstilling.

I tillegg foreslås det en endring i skatteforvaltningsforskriften § 3-31 annet ledd bokstav m, slik at delingsadgangen etter denne bestemmelsen gjelder generelt overfor alle organene som deltar i a-krimssamarbeidet.

Politidirektoratet har forelagt høringsnotatet for samtlige underliggende enheter. Vi har mottatt høringsuttalelser fra Nordland politidistrikt, Oslo politidistrikt, Sør-Vest politidistrikt, Troms politidistrikt, Trøndelag politidistrikt, Politihøgskolen (PHS) og Økokrim. Uttalelsene er delvis innarbeidet i direktoratets høringsnotat, og uttalelser med merknader følger vedlagt.

Politidirektoratet slutter seg i all hovedsak til arbeidsgruppens vurderinger og endringsforslag. Underliggende enheter uttaler seg i samme retning.

Økokrim uttaler herunder at forskriften etter særorganets syn er balansert og ivaretar hva slags deling, sammenstilling og viderebehandling som kan gjøres for å sikre et effektivt a-krimssamarbeid. Det samme gjelder hvilke oppgaver og organer som kan omfattes, samt at det ikke er nødvendig å oppstille en informasjons- eller delingsplikt.

Politidirektoratet vil nedenfor under punkt 2 gi våre generelle merknader til endringsforslagene og den foreslåtte reguleringens betydning for politiet. Vi vil videre peke på behovet for enkelte endringer i arbeidsgruppens forslag. I punkt 3 gir vi våre merknader til de enkelte bestemmelsene i utkastet til forskrift. Fremstillingen følger på dette punktet rapportens systematikk. Punkt 4 inneholder kommentarer til høringsnotatets beskrivelse av økonomiske og administrative konsekvenser.

2. Generelle merknader

Vi har merket oss at formålet med endringsforslagene er å avhjelpe dagens regelverksutfordringer ved at det gis en tydeligere og økt adgang til å dele, sammenstille og lagre taushetsbelagte opplysninger, samtidig som det sikres at deling og annen behandling av opplysningene ivaretar personvern hensyn og andre hensyn som begrunner taushetsplikt.

Politidirektoratet ser at en utvidet delingsadgang vil kunne bidra til å styrke og forenkle det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet. Likeledes mener direktoratet at en nærmere regulering og klargjøring av rammene for informasjonsflyt mellom etatene i a-krimssamarbeidet, herunder ansvarsforholdet rundt personvern, sletting av opplysninger m.v. vil bidra til å styrke og effektivisere samarbeidet. Det er videre positivt at forskriften ikke foreslås begrenset til å regulere samarbeid som skjer ved a-krimssentrene, men også skal gjelde for annet samarbeid mot arbeidslivskriminalitet. Det foregår også tverretatlig samarbeid mot arbeidslivskriminalitet utenfor a-krimssentrene. Uten forslaget ville blant annet samarbeid med Utlendingsdirektoratet (UDI) falt utenfor, hvilket vil være uheldig siden både arbeidsinnvandring og menneskehandel kan henge sammen med arbeidslivskriminalitet.

Arbeidslivskriminalitet innebærer ofte brudd på flere ulike regelverk, som ofte forvaltes av ulike myndigheter. Vi legger til grunn at arbeidsgruppens beskrivelse av hvilke oppgaver som

skal omfattes, jf. rapportens punkt 8.3.2.2, er dekkende for definisjonen av arbeidslivskriminalitet i Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet.

Politiets rolle i a-krimssamarbeidet

Politiets rolle i a-krimssamarbeidet vil fremover være knyttet til kunnskapsdeling, etterretning, forebygging, etterforskning mot sentrale trusselaktører og dessuten å yte nødvendig bistand til kontrolletatene. Det bemerkes at politiet etter gjeldende rett ikke har egne hjemler for å drive kontrollvirksomhet innen arbeidslivskriminalitet.

Endringsforslagets betydning for politiet

Politiets virksomhet er underlagt ulike taushetspliktsregler. For politiets behandling av opplysninger til politimessige formål, jf. politiregisterloven § 2 nr. 13, gjelder taushetsplikten i politiregisterloven kapittel 5 og 6. I tillegg er det gitt bestemmelser om taushetsplikt og utlevering i politiregisterforskriften del 3, samt bestemmelser om utlevering fra politiets ulike registre i politiregisterforskriften del 11. For politiets øvrige virksomhet gjelder forvaltningsloven §§ 13 til 13 g, med de tillegg og begrensninger som følger av politiloven § 24. Internt i politiet er det en vid adgang til å dele opplysninger mellom politimessige formål og forvaltningsformål, jf. politiregisterforskriften § 9-5 og politiloven § 24.

Utkastets § 3 første ledd om adgangen til å *dele opplysninger* vil kun gjelde for den delen av politiets virksomhet som omfattes av taushetsplikten etter forvaltningsloven. Dette er i utkastet § 3 første ledd bokstav j angitt som "*Politiets når de utfører forvaltningsoppgaver eller sivile gjøremål*". For politiet vil endringsforslaget innebære en økt adgang til å utlevere opplysninger innhentet til forvaltningsformål til andre offentlige organer, og til selv å motta opplysninger til sin forvaltningsvirksomhet, når dette er til de i forskriftens angitte formål. En utvidet adgang til utlevering som foreslått vil innebære at alle politiets oppgaver vil kunne gi grunnlag for deling av opplysninger for det i forskriften angitte formålet.

Politiets står i en særstilling ved at det etter gjeldende rett er en forholdsvis vid adgang til å utlevere opplysninger til andre offentlige organer etter politiregisterloven, både i politiets egen interesse, jf. §§ 26-28, og i mottakerorganets interesse, jf. § 30. Disse bestemmelsene vil fortsatt være hjemmelsgrunnlaget for politiets deling av opplysninger innhentet for politimessige formål inn i a-krimssamarbeidet.

Det fremgår av utkastets § 2 at personopplysningsloven og personvernforordningen skal gjelde for all behandling av opplysninger i det felles IKT-systemet. Dette innebærer at politiet ikke kan legge inn opplysninger i systemet som det ikke vil være adgang til å behandle etter forordningen, herunder opplysninger som ikke tilfredstiller kravene til formålsbestemthet, nødvendighet og relevans, men som politiet etter politiregisterloven § 8 har adgang til å behandle i fire måneder for å avklare om vilkårene er oppfylt. Det kan heller ikke legges inn opplysninger som ikke kan følge forordningens innsynsregler. Videre vil politiregisterlovgivningen gjelde for opplysninger som politiet henter ut av systemet og behandler videre til politimessige formål.

Det fremgår av utkastets § 3 annet ledd at organene som nevnt i første ledd på samme vilkår kan utlevere opplysninger til Skatteetaten, Tolletaten, politiet og medarbeidere i NTAES, dvs. mottagere som ikke er omfattet av forvaltningslovens taushetspliktsbestemmelser. Dette innebærer at politiet og påtalemyndigheten etter endringsforslaget vil kunne *motta* flere opplysninger fra offentlige organer som nevnt i første ledd for forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Videre vil politiregisterlovgivningen gjelde for politiets videre bruk av opplysninger til politimessige formål, herunder for hvilke opplysninger som kan registreres i politiets registre.

Forslagene i § 3 om deling av taushetsbelagte opplysninger mellom organene gjelder videre uavhengig av om medarbeiderne fra disse organene er lokalisert i et a-krimsenters.

Arbeidsgruppen foreslår i utkastets § 4 bestemmelser om bruk og tilgang til et felles IKT-system. Denne bestemmelsen gjelder også uavhengig av om organet som har fått opplysningene, har taushetsplikt etter forvaltningsloven eller ikke. Etter utkastet § 4 annet ledd "skal" ansatte i politiet som er lokalisert i a-krimsentrene gis tilgang til det felles IKT-systemet dersom de har tjenstlig behov, mens øvrige ansatte i politiet som deltar i et formalisert a-krimssamarbeid "kan" gis tilgang til systemet såfremt de har tjenstlig behov.

Vernet mot selvinkriminering

Politidirektoratet påpekte i vår høringsuttalelse av 11.03.2021 til "*Forslag til endringer i forvaltningsloven m.m. – større adgang til informasjonsdeling*" at en større adgang for forvaltningsorganer til å dele taushetsbelagte opplysninger med politiet ved påtalemyndigheten kan aktualisere en drøftelse av forholdet mellom den registrertes opplysningsplikt overfor det enkelte forvaltningsorgan og vernet mot selvinkriminering ved en eventuell videreformidling av slike opplysninger til påtalemyndigheten og kontrollorganer som har hjemmel til å ilegge administrative sanksjoner som anses som straff etter EMK. Dagen regelverk åpner i forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 6 for at forvaltningsorganer anmelder eller gir opplysninger om lovbrudd til påtalemyndigheten. Det ligger i dag en begrensning i at dersom det ikke foreligger allmenne omsyn for forfølgning, må en eventuell forfølgning ha naturlig sammenheng med avgiverorganets oppgaver. Direktoratet savner en nærmere vurdering av forholdet mellom nevnte bestemmelse og forskriftsutkastets § 3 annet ledd. Politidirektoratet ber departementet vurdere hvordan selvinkrimineringsvernet skal ivaretas i regelverket.

Forholdet til politiregisterlov og -forskrift

Arbeidsgruppen fremholder i rapportens punkt 8.2.2 at behandling av opplysninger i det felles IKT-systemet bør reguleres av ett personvernregelverk og at de beste grunner taler for at personopplysningsloven og personvernforordningen skal gjelde for all behandling av opplysninger i det felles IKT-systemet. Det innebærer at politiregisterloven ikke kommer til anvendelse på politiets behandling av opplysninger i felles IKT-løsning. Dette gjelder både personvernregler og bestemmelser om hjemmelsgrunnlag.

Oslo politidistrikt savner en nærmere drøftelse av forholdet til politiregisterlov og -forskrift og påpeker i den forbindelse følgende:

"(Direktiv (EU) 2016/680 (heretter LED) er et sektordirektiv som gjelder for "kompetente myndigheters" behandling av personopplysninger for formålene s.om følger av artikkel 1 nr. 1, se artikkel 2 nr. 1. Begrepet kompetente myndigheter defineres i LED artikkel 3 nr. Selv om politiet er det sentrale eksemplet på en slik myndighet, kan også andre myndigheter være omfattet av definisjonen. Det kan blant annet vises til Danmark og lov om retshåndhevende myndigheters behandling af personopplysninger § 10. Med tanke på formålet med a-krimssamarbeid og at LED er et sektordirektiv, som også skal ivareta særlige hensyn for rettsåndhevende myndigheter behandling, burde fordeler av å falle inn under LED vært grundigere belyst og vurdert.

LED har et potensielt videre virkeområde enn det har fått i norsk rett. Konsekvensen er at personvernforordningen gjelder for offentlige myndighetsorganer som kunne vært omfattet av LED. Selv om mye av regelverket er likt er det også klare forskjeller mellom LED og - personvernforordningen. Politiregisterloven gjelder imidlertid kun for politiets og påtalemyndighetens behandling av personopplysninger, jf. lovens § 3.)

Det er utfordrende, særlig for politiet sin del, at a-krimssamarbeidet er underlagt to forskjellige personvernregelverk. Etter Oslo politidistrikts vurdering bør det synliggjøres at dersom politiet skal legge inn opplysninger i felles IKT-system etter foreslått utkast til forskrift, så må vilkårene for utlevering i politiregisterloven og politiregisterforskriften vurderes og anses oppfylt. I tillegg er det egne utleveringsbestemmelser for de ulike sentrale politiregistrene i politiregisterforskriften Del 11 som må vurderes dersom det er aktuelt.

Dette kommer i tillegg til at det ikke kan legges inn opplysninger i det felles IKT-systemet som det ikke vil være adgang til å behandle etter forordningen, samt at det heller ikke kan legges inn opplysninger som ikke bør følge forordningens innsynsregler. Dette er belyst i arbeidsgruppens rapport punkt 8.2.2. Dette innebærer en vanskelig lovgivningsteknikk som blir utfordrende å etterleve i praksis og som bør reguleres i utkastet til forskrift.

Det bør vurderes om det i tillegg til foreslått bestemmelse om forholdet til personopplysningsloven, jf. forslag til § 2, også bør suppleres med en bestemmelse eller tilføyning om forholdet til politiregisterloven med tilhørende forskrift og eventuelt hvilke krav som må være oppfylt for å legge opplysninger inn i felles IKT-system for politiets del.

Denne forskriften skal kun gjelde når politiet behandler personopplysninger for forvaltningsformål og sivile gjøremål. Det vil kunne oppstå situasjoner hvor det er vanskelige grenseganger mellom kriminalitetsforebygging, kontrolloppgaver, påtalerettet etterforskning og andre politimessige formål. Det er sentralt at det fremgår tydelig hva denne forskriften hjemler at politiet kan registrere, slik at det ikke skjer en sammenblanding eller oppstår usikkerhet."

Politidirektoratet bemerker for ordens skyld at uttalelsen i det siste siterte avsnittet synes å bero på en misforståelse, idet det kun er utkastets § 3 første ledd om unntak fra taushetsplikt etter forvaltningsloven som er begrenset til å gjelde politiets forvaltningsoppgaver og sivile gjøremål. Politidirektoratet er enig i at det kan stilles spørsmål ved om de foreslåtte bestemmelsene er tilstrekkelig brukervennlig for politiets del. Dette gjør seg særlig gjeldende dersom politiet skal ha skrivetilgang til en felles IKT-løsning. Spørsmålet om i hvilken grad det er nødvendig å regulere forholdet til andre lover, vil avhenge av flere forhold. Lovverkets fragmentariske karakter forutsettes i utgangspunktet kjent, men det er et spørsmål om det her av informasjonshensyn bør gjengis eller henvises til politiregisterlovgivningen for å unngå tvil. Direktoratet ber derfor departementet vurdere om det i utkastets § 2 om forholdet til personopplysningsloven, i tillegg inntas en bestemmelse om forholdet til politiregisterlov og - forskrift og eventuelt hvilke krav som må være oppfylt for at politiet kan legge opplysninger inn i felles IKT-system. Vi bemerker for øvrig at det uansett i tillegg vil måtte utarbeides en ny tverretattlig informasjonsveileder for etatene som inngår i a-krimssamarbeidet, hvor også politiets utleveringsadgang etter politiregisterlovgivningen vil bli nærmere behandlet.

Behandlingsansvar

Plassering av behandlingsansvar og klare ansvarsforhold er en forutsetning for ivaretagelse av kravene i personvernregelverket både når det gjelder ivaretagelse av plikter og rettighetshåndtering.

I utkastets § 7 foreslås det å plassere behandlingsansvaret for fellestjenester i felles IKT-system til Skattedirektoratet. Arbeidsgruppen uttaler i rapportens punkt 8.9.2 at det bør overlates til organene å fastlegge øvrig behandlingsansvar på grunnlag av

personvernforordningens alminnelige regler, også i hvilken utstrekning det foreligger felles behandlingsansvar. Arbeidsgruppen legger i punkt 8.9 til grunn at dette i praksis vil bli en kombinasjon av selvstendig og felles behandlingsansvar, avhengig av de konkrete behandlingsformålene og aktivitetene. Arbeidsgruppen uttaler at organene i utgangspunktet vil ha et selvstendig behandlingsansvar når de behandler personopplysninger i systemet for egne formål, for eksempel ved oppslag i systemet, eller når personopplysninger tas ut av systemet for videre bruk i egen etat.

Oslo politidistrikt uttaler til dette at:

"Uklare ansvarsforhold er svært uheldig med tanke på å sikre etterlevelse av regelverket og slik det fremstår i rapporten taler flere hensyn for felles behandlingsansvar i et slikt a-krimssamarbeid. Dersom felles behandlingsansvar passer best på de reelle ansvarsforhold så bør dette uttrykkelig reguleres i denne forskriften om a-krimssamarbeid.

I forordningen artikkel 26 angis vilkårene for når det kan foreligge et felles behandlingsansvar. For at det skal kunne foreligge et felles behandlingsansvar må det for det (i) første foreligge to eller flere (selvstendig) behandlingsansvarlige, for det annet (ii) må disse i fellesskap fastsette formål og midler.

Det følger av artikkel 26 (1) at for at det skal foreligge et felles behandlingsansvar kreves det for det første at hver av partene har eller kan ha et selvstendig behandlingsansvar for den eller de aktuelle behandlingene, altså at hver og en har kompetanse til å bestemme formål og midler som skal brukes, jf. artikkel 4 nr. 7.

Slik vi forstår bestemmelsen må riktig rekkefølge i vårt tilfelle være at man først avklarer om hver av partene faktisk har eller kan ha et selvstendig behandlingsansvar for en eller flere konkrete behandlinger.

Det andre vilkåret er at de behandlingsansvarlige i fellesskap fastsetter formål og midler. Det foreligger flere avgjørelser fra EU-domstolen om felles behandlingsansvar, samt veileder fra EDPS¹ om blant annet felles behandlingsansvar etter forordning 2018/1725 artikkel 28 (1). Bestemmelsen er identisk med personvernforordningen når det kommer til det sentrale kravet om; "jointly determine the purposes and means of processing".

Det bør utredes nærmere om felles behandlingsansvar og ansvarsdelingen mellom etater som ligger i denne modellen på en bedre måte tydeliggjør rolle og ansvarsforhold enn den foreslåtte løsningen. Dersom felles behandlingsansvar passer best på de reelle ansvarsforholdene så bør dette uttrykkelig reguleres i denne forskriften om a-krimssamarbeid."

Politidirektoratet er enig med Oslo politidistrikt i at det er behov for en mer spesifikk forskriftsregulering av ansvarsforholdene mellom de ulike etatene. Det forhold at flere etater, enten parallelt eller suksessivt, deltar i en eller flere konkrete behandlinger av personopplysninger kan medføre en økt risiko for uklare ansvarsforhold og dermed manglende etterlevelse og kontroll. Etterlevelse av behandlingsansvaret forutsetter at man tydelig identifiserer hvilken samarbeidsform som foreligger, og vi mener at det er behov for en klar regulering av hvilket ansvar som påligger den enkelte etat.

¹ European Data Protection Supervisor, som er EUs datatilsynsombudsmann.

Sletting

Arbeidsgruppen foreslår i utkastets § 8 at opplysninger som ikke skal bevares etter arkivreglene, skal slettes når de ikke lenger er nødvendige for formålet de er samlet inn for og som er beskrevet i § 3. Det foreslås ikke å forskriftsfeste noe konkret tidspunkt for når opplysningene skal slettes. Arbeidsgruppen anbefaler at organene som har tilgang til det felles IKT-systemet, jf. utkastets § 4, i fellesskap utarbeider en vurdering av lagringsbehov for det enkelte formål for å sikre at opplysningene slettes når formålet er oppnådd.

Politiregisterloven og -forskriften har bestemmelser om sletting av opplysninger i politiets registre og det er for flere registre et krav om sletting etter fem år dersom det ikke er nye registreringer på vedkommende. For andre registre, som GTK og UTSYS, gis det anvisning på at opplysninger ikke skal lagres lenger enn det som er nødvendig for formålet med behandlingen.

Oslo politidistrikt påpeker at det er gode vurderinger og viktige hensyn som ligger bak de særskilte slettekravene i politiregisterforskriften, og at opplysninger som utleveres fra politiets registre til det felles IKT-systemet, vil kunne lagres og arkiveres også etter at de skulle vært slettet i politiets registre. Politidistriktet påpeker at denne problemstillingen ikke er vurdert i arbeidsgruppens rapport.

Politidirektoratet ber departementet vurdere om de samme hensynene som ligger bak slettereglene i politiregisterforskriften også gjør seg gjeldende for opplysninger i den felles IKT-løsningen og om det derfor bør foreslås konkrete slettefrister for behandling av opplysninger til ulike formål.

Håndtering av den registrertes rettigheter

Arbeidsgruppen foreslår ikke å ta inn regler om innsyn, retting eller begrensning i forskriften, utover forslaget til § 2 om at personopplysningsloven gjelder for behandling av personopplysninger i a-krim samarbeidet.

Etter personopplysningsloven § 16 første ledd bokstav b kan innsyn nektes når hemmelighold er påkrevd av hensyn til forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølgning av straffbare handlinger. Om innsyn kan nektes, beror på en konkret vurdering av det enkelte tilfellet. Det fremgår av rapporten punkt 8.11 at "Ved forespørsel om innsyn i opplysninger som flere organer behandler samtidig i fellesskap, vil Skatteetaten kunne svare på anmodningen under forutsetning av at det inngås en avtale om behandlingsansvar. Ansvar for behandlingen av slike forespørsler vil kunne delegeres til den som har det daglige ansvaret for et enkelte a-krim senter."

Vi har for øvrig merket oss at det legges til grunn at avslag på innsynskrav etter personopplysningsloven ikke er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav a og b, som det er forvaltningsrettslig klagerett over, men at avgjørelser om innsyn kan påklages til Datatilsynet.

Oslo politidistrikt påpeker at det bør vurderes hvem som har bestemmelsesrett på vurdering av både offentleglova og rettighetshåndtering i felles IKT-system. Politidistriktet viser til at det er lagt til grunn i arbeidsgruppens rapport at det ikke skal legges inn opplysninger fra politiet som ikke bør følge forordningens innsynsregler.

Politidirektoratet er enig med Oslo politidistrikt i at det bør reguleres nærmere i forskriften hvordan rettighetshåndteringen skal ivaretas og at det må gjøres særskilte vurderinger knyttet til opplysninger fra politiet opp mot kravene i LED og politiregisterloven.

Behov for en plikt til å dele informasjon?

Forskriftshjemmelen i forvaltningsloven § 13 g åpner ikke for å fastsette noen opplysningsplikt. Arbeidsgruppen er imidlertid i sitt mandat bedt om å utrede om det er behov for å innføre en opplysningsplikt for etatene i a-krimssamarbeidet for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet.

Oslo politidistrikt tar til orde for å innføre en bestemmelse om opplysningsplikt og viser til sine tilleggsmerknader av 23. desember 2020 til "*Forslag til endringer i forvaltningsloven m.m. – større adgang til informasjonsdeling*", s. 2/7 og 3/7, og overføringsverdien relatert til forebyggende virksomhet. Distriktet påpeker at ved å oppstille en plikt, forpliktes de tverretatlige organ i sitt felles ansvar for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet.

Politidirektoratet er enig med arbeidsgruppen i at det ikke foreligger et tilstrekkelig behov for å innføre en opplysningsplikt, men at det kan være aktuelt å se på behovet på nytt når den nye forskriften har virket en stund. *Økokrim*, *PHS* og *Sør-Vest politidistrikt* uttaler seg sammenfallende. Vi viser for øvrig til at det er gitt bestemmelser i politiregisterforskriften kapittel 10 om politiet og påtalemyndighetens plikt til å utlevere opplysninger til andre offentlige myndigheter av eget tiltak. Det presiseres i politiregisterforskriften § 10-16 at underrettningsplikt i tillegg kan følge av bestemmelser i andre lover, for eksempel straffeprosessloven § 183, barnevernloven § 6-4, alkoholloven § 1-15 og serveringsloven § 11.

Krav om politiattest

Tilgang til og sammenstilling av informasjon vil kunne medføre et økt skadepotensiale dersom uvedkommende skulle få tilgang til opplysningene. For den som skal tilsettes i politiet oppstilles det i politiloven § 18 et krav om plettfri vandel og fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest, jf. politiregisterloven § 41. Politiet kan videre kreve fremleggelse av uttømmende og utvidet politiattest av personer som skal utføre arbeid eller tjeneste for politiet eller for tjenesteleverandører for politiet.

Det er i politiregisterloven § 37 gitt bestemmelser om hvilke formål som berettiger lovbestemmelser om bruk politiattest. Ifølge politiregisterloven § 37 nr. 1 kan politiattest brukes for å utelukke fysiske og juridiske personer fra "stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon" dersom lovbruddet gjør en person uegnet, og manglende utelukkelse vil kunne medføre betydelige skadevirkninger".

Ulike trusselvurderinger peker på innsidevirksomhet som en trussel. Direktoratet mener at det ut fra formålet med behandlingen i den felles IKT-løsningen bør hjemles et krav om fremleggelse av politiattest, før det gis systemtilgang.

3. Merknader til forskriftsbestemmelsene

§ 1 Formål

Formålet med forskriften skal være å "sikre nødvendig adgang til deling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger for å oppnå et effektivt samarbeid ved forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet", samt ivaretagelse av personvern.

Etter personopplysningsloven § 12 a kan offentlige myndigheter utlevere personopplysninger som ikke er omfattet av personvernforordningen artikkel 9 eller lovbestemt taushetsplikt til hverandre når det er nødvendig for å "forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere arbeidslivskriminalitet". Det fremgår av Prop. 115 L (2017-2018) punkt 7 at bestemmelsen er ment å speile alt arbeidet som gjøres mot arbeidslivskriminalitet, både der det er aktuelt med forfølgning gjennom straffesak, og der det kun er aktuelt å forfølge saken med administrative sanksjoner.

Vi har merket oss at det fremgår av rapporten punkt 8.1 at arbeidsgruppen har ønsket en enklere ordlyd enn i personopplysningsloven § 12 a, men at "forebygging og bekjempelse" vil dekke det samme som "forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere".

§ 3 Deling av taushetsbelagte opplysninger

Troms politidistrikt uttaler at det bør fremgå uttrykkelig av utkastets § 3 fjerde ledd andre setning at bestemmelsen gjelder på lik linje for offentlige organer som deltar i et formalisert a-krimssamarbeid, jf. også formålsangivelsen i utkastets § 1, og foreslår at bestemmelsen for eksempel endres til: "Dersom opplysningene som deles med organer som ikke deltar i a-krimssentrene *eller formaliserte a-krimssamarbeid*, skal det nedtegnes hvilke opplysninger som deles. (...)."

Politidirektoratet tiltrer politidistriktets forslag.

§ 4 Bruk og tilgang til et felles IKT-system

Økokrim legger til grunn at medarbeiderne i NTAES omfattes av ordlyden "*ansatte i offentlige organer*" i § 4 annet ledd annet punktum og dermed kan/skal gis tilgang til felles IKT-system. Særorganet viser i den forbindelse til at NTAES utgjør et "formalisert a-krimssamarbeid" hvor ansatte har tjenstlig behov for tilgang til det felles IKT-systemet. Dette er imidlertid ikke direkte omtalt i arbeidsgruppens rapport.

Direktoratet ber departementet vurdere å innta en slik presisering.

§ 5 Sammenstilling

Oslo politidistrikt påpeker at utkastets § 5 i større grad bør gjenspeile definisjonen av "etterretning" i politiets etterretningsdoktrine. Etterretning utgjør en del av arbeidsprosessen i a-krimssamarbeidet, og det er viktig at aktørene som skal samhandle i etterretningssporet og via felles IKT-system, bruker samme terminologi.

I etterretningsdoktrinen er etterretning definert som en *styrt prosess, bestående av systematisk innsamling, analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener for å danne grunnlag for beslutninger*.

Oslo politidistrikt foreslår at "*rapport*" i utkastets § 5 erstattet med "*vurdering*", da en rapport gjerne er et produkt av en vurdering.

Politidirektoratet er enig i at "*vurdering*" er mer presist opp mot den aktiviteten som beskrives. Det vises til at "*rapport*" bare er en av mange muligheter for å gjengi en vurdering. Vi tiltrer Oslo politidistrikts forslag til endringer i utkastets § 5 første ledd bokstav a, b og c:

- a. utarbeide analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener som begår lovbrudd og miljøer aktørene inngår i
- b. utarbeide analyse og vurdering gjennom oversikt over utviklingstrekk og aktiviteter knyttet til begåtte lovbrudd, eller
- c. danne grunnlag for beslutninger, styring og prioritering, valg av kontrollobjekter og bruk av virkemidler.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

I statsbudsjettet 2019 fikk Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og politiet 20 millioner til innsats mot arbeidslivskriminalitet, hvorav 10 millioner til teknologistøtte. Politidirektoratet registrerer at arbeidsgruppen i rapportens punkt 10 legger til grunn at forskriften vil medføre begrensede økonomiske og administrative konsekvenser og at eventuelle økte administrative kostnader knyttet til felles IKT-løsning dekkes innenfor gjeldende budsjettamme.

Politidirektoratet bemerker at deler av uttalelsen fra Oslo politidistrikt vedrørende økonomiske og administrative konsekvenser beror på en misforståelse. Direktoratet har i ettertid avklart med politidistriktet at en felles samarbeidsløsning ikke innebærer en samhandling med prosjektmodulen i Indicia.

Med hilsen

Håkon Skulstad
Assisterende politidirektør

Kristine Langkaas
Seksjonssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Vedlegg:

Høringsinnspill - Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet - Sør-Øst politidistrikt

Høringsinnspill - Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet - Troms politidistrikt

Høringsinnspill - Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet - Nordland politidistrikt

Høringsinnspill - Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet - Økokrim

Høringssvar - PHS- forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet

Høringsinnspill - Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet - Sør-Vest politidistrikt

Vedlegg:

Høringsinnspill - Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet - Oslo politidistrikt

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Sør-Øst politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/87985 - 34

01.09.2021

Høringsvar - forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet

- Deling av taushetsbelagte opplysninger

Politiet i Sør-Øst ser positivt på forenklingen av dagens regelverk knyttet til deling av opplysninger etter forvaltningsloven. Det er også positivt at flere etater og NTEAS nevnes spesifikt til å falle inn under definisjonene om a-krim/tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet.

Når det gjelder politiets muligheter for å kunne dele opplysninger er denne todelt, slik som arbeidsgruppen også skriver. Basert på de erfaringene som er gjort i a-krimssamarbeidet er det i hovedsak opplysninger som faller inn under politiregisterlovgivningen som deles. Dette faller da utenfor forskriften og arbeidsgruppens rapport.

- Felles IKT-løsning:

I arbeidsgruppens rapport 8.6 Bruk av og tilgang til et felles IKT-system står det at et felles IKT-system kan legge til rette for blant annet å registrere, lese, oppdatere, slette, dele og sammenstille opplysninger. Videre legges det til grunn at tilsatte i Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten, Tolletaten og politiet som er lokalisert i et av a-krimssentrene, og som har tjenstlig behov for opplysningene, skal gis tilgang til å bruke det felles IKT-systemet.

Videre i kap. 8.7 Sammenstilling – definerer arbeidsgruppen sammenstilling og kommer med eksempel på en sammenstilling, "*når et organ, typisk i forbindelse med en kontroll innhenter og kobler personopplysninger mottatt fra et annet organ sammen med for eksempel opplysninger som kommer fra andre registre. Denne behandlingsaktiviteten kan også omfatte situasjoner der opplysningene som er innhentet og lagret i forbindelse med en kontroll .. analyseres ved hjelp av teknologiske fremgangsmåter for å målrette kontroller og velge ut potensielle kontrollområder og kontrollobjekter.*"

Sør-Øst politidistrikt

Enkelte etater har hjemler til innhenting av informasjon som politiet bare vil kunne innhente med hjemmel i straffeprosessloven. Arbeidet som omtales som kunnskapsbygging er i flere tilfeller etterforskning, da formålet med arbeidet er som beskrevet i straffeprosessloven § 226. Det stilles derfor spørsmål til om politiet bør ha en jevnbyrdig rolle med de øvrige forvaltningsorganene.

I kap 4.3 fremkommer det at styringsgruppen for NTEAS og a-krimssamarbeidet har besluttet at prosjektmodulen i INDICIA skal tas i bruk. Formålet med å gi eksternt ansatte tilgang til INDICIA skal være å styrke kvaliteten og omfanget i politiets etterretning om arbeidslivskriminalitet. Arbeidsgruppen foreslår å ikke regulere behandlingen som skjer i INDICIA da dette er regulert av politiregisterlovgivningen. Det fremkommer allikevel som noe uklart hva som vil være hovedforskjellen mellom bruken av et felles IKT-system og INDICIA.

Vi har ingen kommentarer for øvrig til arbeidsgruppens rapport, da denne tar opp sentrale temaer på en grundig og god måte.

Med hilsen

Ole Bredrup Sæverud
Politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vik
0125 Oslo

Troms politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/103123 - 1

01.09.2021

Høringsuttalelse fra Troms pd. - forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger mv i det tverrfaglige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet

Det vises til Politidirektoratets brev av 10. august 2021, hvor det bes om underliggende enheters eventuelle innspill til Justis- og beredskapsdepartementet rapport "Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet (akriminformasjonsforskriften)".

Troms politidistrikt (TPD) ser positivt på at bestemte forvaltningsorganer som inngår a-krimssamarbeid gis en tydelig adgang til å dele taushetsbelagte opplysninger med hverandre etter forvaltningsloven i forslaget til forskrift.

TPD er og positive til den foreslåtte reguleringen av adgang til sammenstilling i forslaget § 5, da en slik bestemmelse er forutsetning for å skape kunnskapsgrunnlag, som igjen legger til rette for forebygging, som er politiets primærstrategi.

TPD ønsker videre å understreke viktigheten av at bestemmelsene i forskriften gjelder på lik linje for offentlig organer som deltar i formalisert a-krimssamarbeid, uten å være lokalisert i a-krimssentrene. I forslaget til forskrift i § 3 fjerde ledd andre setning burde dette eksempelvis fremgå ved at setningen endres til "Dersom opplysningene deles med organer som ikke deltar i a-krimssentrene *eller formaliserte a-krimssamarbeid*, skal det nedtegnes hvilke opplysninger som deles, (...)."

TPD vil fremheve det samme poenget knyttet til tilgang til prosjektmodul i kriminaletterretningsregisteret, som beskrevet i arbeidsgruppens forslag pkt. 4.3. Slik tilgang er et viktig bidrag for å styrke kvaliteten og omfanget i politiets etterretning om arbeidslivskriminalitet. Det er samtidig sentralt at beslutning om slik tilgang også gjelder for formaliserte a-krimssamarbeid, selv om disse ikke er lokalisert i a-krimssentrene. Det må gis like vilkår for offentlige organer som jobber i tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet, uavhengig om samarbeidet er organisert i a-krimssentrene eller er organisert med formaliserte avtaler utenom sentrene. TPD er for øvrig enige med arbeidsgruppen i at tilgang og bruk av prosjektmodul reguleres av politiregisterloven og politiregisterforskriften.

Troms politidistrikt

Med hilsen

Astrid Elisabeth Nilsen
politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi:
Gunnvor Hovde

POLITIET

Politidirektoratet

Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Nordland Police District

Your reference:

Our reference:

Date:

21/87985 - 26

30.08.2021

Høring – forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet

Innledning

Nordland politidistrikt viser til høringsbrev av 10.8.21. Høringsfristen er 31.8.21.

Nordland politidistrikt har ingen særskilte innspill til forskriften, men A-krimssenteret i Nordland og Bodø har gitt følgende tilbakemelding på høringen.

A-krimssenteret mener forskriften er riktig og viktig, fordi deling av taushetsbelagt informasjon har vært en utfordring ved senteret siden oppstart.

Forskriften vil være et godt bidra til å styrke arbeidet mot arbeidslivskriminalitet, og forskriften vil øke kvaliteten på politiets etterretning om arbeidslivskriminalitet. Gevinsten for de samarbeidende etatene er at politiet innenfor gjeldende regelverk i økende grad kan utlevere informasjon og etterretningsprodukter, som er relevante kunnskapsgrunnlag for de samarbeidende etatene.

Med hilsen

Per Thomassen
Politioverbetjent.

Nordland Police District

P.O. Box: Postboks 1023, 8001 BODØ
Email: post.nordland@politiet.no

Tel: (+47) 75 58 90 00

Org. no: 983999999
www.politiet.no

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vik
0125 Oslo

Økokrim

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/87985 - 29

31.08.2021

Høring – forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet

Vi har gått grundig igjennom mandat og høringsnotatet med arbeidsgruppens vurderinger og forslag. Vi opplever at arbeidsgruppen på en god måte har drøftet problemstillingene og kommet med et forskriftsforslag som vil avbøte dagens mangel på klar hjemmel for informasjonsdeling og behandling.

Vi støtter valget med bruk av en formålsbestemmelse som sikrer at den gjelder alt samarbeid som inngår i det tverretatlige arbeidet mot arbeidslivskriminalitet. Det samme gjelder henvisningen til personopplysningsloven (og derved personvernforordningen) i § 2 (og § 6) som utgangspunkt for behandlingen av personopplysninger. Det gir enkelte mindre begrensninger på hva politiet kan legge inn i systemet sammenlignet med utgangspunktet i politiregisterloven, men dette vil neppe ha stor betydning i samarbeidet. For deling inn i et felles IKT-system, og for politiets behandling av opplysninger som er hentet ut av systemet og behandles videre i politiet, vil politiregisterloven på vanlig måte gjelde for behandling til politimessige formål.

Vi ser ikke grunn til å gå igjennom alle drøftelsene og vurderingene som arbeidsgruppen har gjort i punkt 8 i detalj. I det alt vesentlige tiltrer vi de vurderinger som er gjort. Forskriften er etter vår vurdering balansert og ivaretar hva slags deling, sammenstilling og viderebehandling som kan gjøres for å sikre et effektivt a-krimisamarbeid. Det samme gjelder hvilke oppgaver og organer som omfattes samt at det ikke er nødvendig å oppstille en informasjons- / delingsplikt. Det er vanskelig å se for seg at opplysninger som kan deles og anses relevante i et etablert samarbeid ikke blir delt uten at det er gode grunner for det. Her vil det antakelig også kunne utvikle seg en praksis mellom partene i samarbeidet.

Hva gjelder arbeidsgruppens vurdering av behov for endringer i andre lover og forskrifter har vi merket oss at medarbeidere i NTAES har blitt tatt med i forskriftens § 3 annet ledd. Det er positivt, vi legger da samtidig til grunn at "medarbeidere i NTAES" omfattes av ordlyden "ansatte i offentlige organer" i § 4 annet ledd annet punktum som kan/skal gis tilgang til det felles IKT-system delingen skjer inn i. Dette er ikke direkte behandlet av arbeidsgruppen.

Økokrim

NTAES utgjør klarligvis et "formalisert a-krimssamarbeid" hvor de ansatte har tjenstlig behov for tilgang til IKT-systemet som etableres.

Arbeidsgruppen har for øvrig ikke funnet det hensiktsmessig å foreslå endring av politiregisterforskriften hva gjelder senterets behandling av opplysninger i påvente av oppfølgingen av DFØs evaluering av NTAES. Det er likevel et spørsmål om særreguleringen (som snevrer inn de generelle reglene for deling av informasjon etter politiregisterloven) av tilgang, utlevering og viderebruk av opplysninger fra NTAES bør harmoniseres med reguleringen i forskriftsforslaget.

Med hilsen

Geir Kjetil Finneide
Fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

POLITIHØGSKOLEN

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 OSLO

NORWEGIAN POLICE UNIVERSITY COLLEGE

Deres referanse:
21/87985-2

Vår referanse:
21/01422-2

Dato:
31.08.2021

HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL FORSKRIFT OM DELING AV TAUSHETSBELAGTE OPPLYSNINGER OG BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER M.M. I DET TVERRRETATLIGE SAMARBEIDET MOT ARBEIDSLIVSKRIMINALITET

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementet høringsbrev av 14. juli 2021 om utkast til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger og enkelte andre opplysninger i det tverretatlige a-krimssamarbeidet.

Politihøgskolen har følgende innspill til forslaget:

1. I HVILKEN GRAD BERØRES POLITIETATEN AV FORSLAGET?

For politiets vedkommende er det kun de delene av etatens virksomhet som gjelder forvaltningsoppgaver eller sivile gjøremål, og som er underlagt taushetsplikt etter politiloven § 24 første ledd annet punktum (som viser til reglene i forvaltningsloven), som berøres av forslaget om unntak fra taushetsplikten.

Informasjon som politiet mottar i sitt arbeid med forvaltningsoppgaver eller sivile gjøremål, vil dermed omfattes av den nye forskriften, og kan gis ut til andre etater i a-krimssamarbeidet. Informasjon politiet sitter på i straffesak vil imidlertid ikke kunne gis ut med hjemmel i denne forskriften, siden taushetsplikten her er hjemlet i politiregisterloven.

Informasjonen som de berørte etatene kan dele med hverandre, kan de imidlertid også gi til politiets straffesaksarbeid, jf. forslaget § 3 første ledd annet punktum. Dette er etter Politihøgskolens syn, en fordel.

2. DE ENKELTE ELEMENTENE I FORSLAGET

Kravet til forholdsmessighet

Politihøgskolen støtter arbeidsgruppens syn om at det er helt nødvendig for offentlige myndigheter å kunne dele slike opplysninger for å kunne forebygge og bekjempe

POLITIHØGSKOLEN
Pb. 2109 Vika, 0125 Oslo
Slemdalsveien 5
Tlf: 23 19 99 00
Org. nr: 974 761 017
www.politihogskolen.no
postmottak@phs.no

Politihøgskolen Campus Bodø
Pb. 1407, 8002 Bodø
Universitetsalléen 1
Tlf: 23 19 99 00

Politihøgskolen Campus Stavern
Pb. 204, 3291 Stavern
Fredriksvern Verft
Helgeroveien 9
Tlf: 23 19 99 00

Politihøgskolen Campus Kongsvinger
Pb. 100, 2201 Kongsvinger
Motjensvegen 21
Tlf: 23 19 99 00

arbeidslivskriminalitet på en effektiv og treffsikker måte. Vi støtter også arbeidsgruppens vurdering av at behovet for å ivareta offentlig orden, trygghet, økonomi og velferd, og helse og arbeider-rettigheter, generelt må veie tyngre enn den registrertes rett til å råde over sine egne personopplysninger.

Videre har vi ingen innsigelser mot arbeidsgruppens forslag om ikke å utdype forholdsmessighetsvilkåret ytterligere i forskriftsteksten, idet det i § 3 er etablert et klart nødvendighetskrav.

Krav til notoritet

Politihøgskolen anser det som svært sentralt at forskriften gjør det mulig å dele informasjon *mundtlig* der praktiske og tidsmessige forhold tilsier dette, og støtter arbeidsgruppens forslag til utforming av § 3 tredje ledd.

Informasjonsadgang contra informasjonsplikt

Forskriftshjemmelen i forvaltningsloven § 13 g gir ikke adgang til å pålegge en opplysningsplikt mellom etatene. Bestemmelsen gir kun *adgang* til å gi informasjon.

Arbeidsgruppen har drøftet spørsmålet og kommet til at det for tiden ikke foreligger et tilstrekkelig behov for å fastsette en plikt for myndighetene til å dele informasjon for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet. Dette er delvis begrunnet med at den nye forskriften vil gi etatene tilstrekkelig mulighet til å utlevere og få nødvendige opplysninger i deres felles innsats mot arbeidslivskriminalitet.

Politihøgskolen er enig med arbeidsgruppen i at det kan være aktuelt å se på behovet for en informasjonsplikt på nytt når denne forskriften har fungert en tid.

Felles IKT-system

Etter Politihøgskolens oppfatning er det særlig positivt at det nå kommer på plass hjemler for sammenstilling av opplysninger i a-krimssamarbeidet.

3. LOVTEKNISKE BETRAKTNINGER

Etter Politihøgskolens oppfatning hadde det primært vært ønskelig å regulere a-krimssamarbeidet gjennom en egen lov, heller enn den type fragmentert regelverk som har tatt form de seneste årene.

Noe av utfordringen med den foreslåtte forskriften er jo blant annet at flere av etatene i a-krimssamarbeidet ikke er underlagt forvaltningsloven, og dermed ikke kan nyttiggjøre seg forskriften. Disse etatene må i stedet gå til sine særregelverk for å finne unntak fra taushetsplikten i a-krimssamarbeidet. Både oppbygningen og den praktiske anvendelsen av regelverket blir på denne måten lite pedagogisk og unødig komplisert.

Den foreslåtte forskriften regulerer også bare delingsadgangen, mens en evt. ny, felles lov på a-krimområdet også ville kunne regulert andre forhold ved samarbeidet.

Etter Politihøgskolens oppfatning ville en ny lovgivning med utgangspunkt i den svenske loven om informasjonsdeling ved samarbeid mot organisert kriminalitet, supplert med regler om andre sider ved samarbeidet, som for eksempel adgang til å utføre stedlige kontroller i fellesskap, gi en mer ryddig lovgivning og et enklere regelsett å forholde seg til innenfor a-krimssamarbeidet.

Avslutningsvis vil Politihøgskolen påpeke at for å styrke det tverretatlige arbeidet mot alle former for økonomisk kriminalitet, hadde det vært hensiktsmessig med tilsvarende regler som de foreslåtte, men da ikke begrenset til a-krimssamarbeidet.

Det kan synes underlig at for eksempel NAV, i saker om a-krim, skal ha unntak fra taushetsplikt for informasjon som kan være til avgiver- eller mottakerorganets nytte, men at NAV i saker om andre former for samfunnsskadelig kriminalitet *ikke* skal ha mulighet til å dele informasjon med dette formålet.

Med hilsen

Nina Skarpenes
Rektor

Elisabeth Hammer Sæten
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Saksbehandler:
Høgskolelektor Inger Astrid Elizabeth Coll

POLITIET

Politidirektoratet
Postboks 2090 Vika
0125 Oslo

Sør-Vest politidistrikt

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/87985 - 25

30.08.2021

Høring – forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger mv. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet

Det vises til høringsbrev av 10. august 2021.

Dagens utfordrende hjemmelssituasjon når det gjelder deling av taushetsbelagte opplysninger mellom de etater som deltar i akrimsentrene har vært adressert og tatt opp gjentatte ganger i flere sammenhenger, senest påpekt i årsrapporten 2020 for akrimsenderet i Stavanger.

Ved det forslaget som arbeidsgruppen nå legger fram om ny forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger, hjemlet i nylig vedtatt ny bestemmelse i forvaltningsloven jf ny § 13 g blir hjemmelsgrunnlaget endelig avklart.

Vi støtter og er enig i de nye forskriftsbestemmelsene som foreslås.

Det er viktig at også UDI inntas i de organer som inngår i delingshjemmelen og støtter også det forslaget.

En er også enig i arbeidsgruppens forslag at hjemmelen foreløpig gis som en rett og ikke som en delingsplikt, og støtter begrunnelsen for det.

Med hilsen

Leif Ole Topnes

Politiinspektør

Leder Felles enhet for utlending og forvaltning

Sør-Vest politidistrikt

Post: Postboks 240, 4001 Stavanger
E-post: post.sor-vest@politiet.no

Tlf: (+47) 51 89 90 00

Org. nr: 983998313
www.politiet.no

Politidirektoratet
Postboks 8051 Dep.
0031 Oslo

OSLO POLICE DISTRICT

Deres referanse:

Vår referanse:

Sted, Dato
Oslo, 09.09.2021

**HØRING OM FORSLAG TIL FORSKRIFT OM DELING AV TAUSHETSBELAGTE
OPPLYSNINGER OG BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER M.M. I DET
TVERRETATLIGE SAMARBEIDET MOT ARBEIDSLIVSKRIMINALITET.**

I. Innledning

Oslo politidistrikt (OPD) viser til Justis- og beredskapsdepartementet sin foreleggelse av 14. juli 2021, samt Politidirektoratets (POD) sin e-post av 6. september 2021 med departementets høringsnotat og medfølgende høring rapporten «*Forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet (a-kriminformasjonsforskriften)*». Rapporten er avgitt fra arbeidsgruppe for utarbeidelse av forslag til forskrifter om informasjonsdeling og -behandling i a-krimisamarbeidet 15. juni 2021.

Frist for innspill til POD er satt til **7. september 2021**. Departementets frist er **8. september 2021**. **Utsatt frist er gitt til 9. september.**

Høringsnotatet er forelagt felles enhet for Påtale (FP), Geografisk driftsenhet Øst ved seksjon for vold i nære relasjoner (ENØ) og Felles enhet for etterforskning og etterretning (FEE).

For ordens skyld vises det til vårt hørings svar av 27. oktober 2020 «Forslag til endringer i forvaltningsloven m.m – utvidet adgang til informasjonsdeling, og våre «Tilleggsmerknader til Oslo politidistrikt hørings svar av 27. oktober 2020 - Forslag til endringer i forvaltningsloven m.m – utvidet adgang til informasjonsdeling» av 23. desember 2020.

Oslo politidistrikt tiltrer forslaget.

II. Overordnede kommentarer om personopplysningsregelverket

Forholdet til politiregisterloven og politiregisterforskriften

Innledningsvis bemerkes det at det i rapport fra arbeidsgruppen fremgår mange gode vurderinger knyttet til personvernregelverket og utfordringer i a-krimisamarbeidet.

Direktiv (EU) 2016/680 (heretter LED) er et sektordirektiv som gjelder for "kompetente myndigheters" behandling av personopplysninger for formålene som følger av artikkel 1 nr. 1, se artikkel 2 nr. 1. Begrepet kompetente myndigheter defineres i LED artikkel 3 nr. Selv om politiet er det sentrale eksemplet på en slik myndighet, kan også andre myndigheter være

Post:
Besøk:

Tlf:
Faks:
E-post:

Org. nr.:
Giro:
www.politi.no

omfattet av definisjonen. Det kan blant annet vises til Danmark og lov om retshåndhevende myndigheters behandling af personopplysninger § 10. Med tanke på formålet med a-krimssamarbeid og at LED er et sektordirektiv, som også skal ivareta særlige hensyn for rettshåndhevende myndigheters behandling, burde fordelene av å falle inn under LED vært grundigere belyst og vurdert.

LED har et potensielt videre virkeområde enn det har fått i norsk rett. Konsekvensen er at personvernforordningen gjelder for offentlige myndighetsorganer som kunne vært omfattet av LED. Selv om mye av regelverket er likt er det også klare forskjeller mellom LED og - personvernforordningen. Politiregisterloven gjelder imidlertid kun for politiets og påtalemyndighetens behandling av personopplysninger, jf. lovens § 3.

Det er utfordrende, særlig for politiet sin del, at a-krimssamarbeidet er underlagt to forskjellige personvernregelverk. Etter Oslo politidistrikts vurdering bør det synliggjøres at dersom politiet skal legge inn opplysninger i felles IKT-system etter foreslått utkast til forskrift, så må vilkårene for utlevering i politiregisterloven og politiregisterforskriften vurderes og anses oppfylt. I tillegg er det egne utleveringsbestemmelser for de ulike sentrale politiregistrene i politiregisterforskriften Del 11 som må vurderes dersom det er aktuelt.

Dette kommer i tillegg til at det ikke kan legges inn opplysninger i det felles IKT-systemet som det ikke vil være adgang til å behandle etter forordningen, samt at det heller ikke kan legges inn opplysninger som ikke bør følge forordningens innsynsregler. Dette er belyst i arbeidsgruppens rapport punkt 8.2.2. Dette innebærer en vanskelig lovgivningsteknikk som blir utfordrende å etterleve i praksis og som bør reguleres i utkastet til forskrift.

Det bør vurderes om det i tillegg til foreslått bestemmelse om forholdet til personopplysningsloven, jf. forslag til § 2, også bør suppleres med en bestemmelse eller tilføyning om forholdet til politiregisterloven med tilhørende forskrift og eventuelt hvilke krav som må være oppfylt for å legge opplysninger inn i felles IKT-system for politiet sin del.

Denne forskriften skal kun gjelde når politiet behandler personopplysninger for forvaltningsformål og sivile gjøremål. Det vil kunne oppstå situasjoner hvor det er vanskelige grenseganger mellom kriminalitetsforebygging, kontrolloppgaver, påtalerettet etterforskning og andre politimessige formål. Det er sentralt at det fremgår tydelig hva denne forskriften hjemler at politiet kan registrere, slik at det ikke skjer en sammenblanding og eller oppstår usikkerhet.

Behandlingsansvar

Plassering av behandlingsansvar og klare ansvarsforhold er en forutsetning for ivaretagelse av kravene i personvernregelverket både når det gjelder ivaretagelse av plikter og rettighetshåndtering.

I forslaget til forskrift § 7 foreslås det å plassere behandlingsansvaret for fellestjenester i felles IKT-system til Skattedirektoratet. Det fremgår av rapport fra arbeidsgruppen punkt 8.9.2 at øvrig behandlingsansvar bør overlates til organene å fastlegge på grunnlag av forordningens alminnelige regler, også i hvilken utstrekning det foreligger felles behandlingsansvar.

Uklare ansvarsforhold er svært uheldig med tanke på å sikre etterlevelse av regelverket og slik det fremstår i rapporten taler flere hensyn for felles behandlingsansvar i et slikt a-

krim samarbeid. Dersom felles behandlingsansvar passer best på de reelle ansvarsforhold så bør dette uttrykkelig reguleres i denne forskriften om a-krim samarbeid.

I forordningen artikkel 26 angis vilkårene for når det kan foreligge et felles behandlingsansvar. For at det skal kunne foreligge et felles behandlingsansvar må det for det (i) første foreligge *to eller flere* (selvstendig) behandlingsansvarlige, for det annet (ii) må disse i *fellesskap* fastsette formål og midler.

Det følger av artikkel 26 (1) at for at det skal foreligge et felles behandlingsansvar kreves det for det første at hver av partene har eller kan ha et selvstendig behandlingsansvar for den eller de aktuelle behandlingene, altså at hver og en har kompetanse til å bestemme formål og midler som skal brukes, jf. artikkel 4 nr. 7.

Slik vi forstår bestemmelsen må riktig rekkefølge i vårt tilfelle være at man først avklarer om hver av partene faktisk har eller kan ha et selvstendig behandlingsansvar for en eller flere konkrete behandlinger.

Det andre vilkåret er at de behandlingsansvarlige i *fellesskap* fastsetter formål og midler. Det foreligger flere avgjørelser fra EU-domstolen om felles behandlingsansvar, samt veileder fra EDPS¹ om blant annet felles behandlingsansvar etter forordning 2018/1725 artikkel 28 (1). Bestemmelsen er identisk med personvernforordningen når det kommer til det sentrale kravet om; "jointly determine the purposes and means of processing".

Det bør utredes nærmere om felles behandlingsansvar og ansvarsdelingen mellom etater som ligger i denne modellen på en bedre måte tydeliggjør rolle og ansvarsforhold enn den foreslåtte løsningen. Dersom felles behandlingsansvar passer best på de reelle ansvarsforholdene så bør dette uttrykkelig reguleres i denne forskriften om a-krim samarbeid.

Sletting

Politiregisterloven og forskriften har bestemmelser om sletting av opplysninger i politiets registre. For flere registre er det krav om sletting etter 5 år dersom det ikke er nye registreringer på vedkommende. Det er gode vurderinger og viktige hensyn bak disse særskilte slettekravene. Dersom opplysninger fra politiets registre kan utleveres til det felles IKT-systemet etter vilkår for utlevering og registrering, så vil opplysningene kunne lagres og arkiveres også etter at de skulle vært slettet i politiets registre. Oslo politidistrikt kan ikke se at denne problemstillingen er vurdert i høringsnotatet og rapport fra arbeidsgruppen.

Rettighetshåndtering

Det bør vurderes hvem som har bestemmelsesrett på vurdering av både offentleglova og rettighetshåndtering i felles IKT-system. Det er lagt til grunn i arbeidsgruppens rapport at det ikke skal legges inn opplysninger fra politiet som det ikke kan gis innsyn i etter forordningen. Det bør reguleres nærmere i forskriften hvordan rettighetshåndteringen skal ivaretas og at det må gjøres særskilte vurderinger knyttet til opplysninger fra politiet opp mot kravene i LED og politiregisterloven.

¹ European Data Protection Supervisor, som er EUs datatilsynsombudsmann.

III. Øvrige kommentarer til forskriftsforslagets bestemmelser

Oslo politidistrikt sine innspill følger inndelingen i forslaget til forskrift

§ 1 Formål

Formålet med forskriften skal være å sikre nødvendig adgang til deling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger for å oppnå et effektivt samarbeid ved forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, samt ivaretagelse av personvern, se også rapporten på s. 3.

Forskriften er rettet mot de forvaltningsorgan som inngår i a-krim-samarbeidet, hvor deling av opplysninger skal kunne skje for å utføre oppgaver knyttet til forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Arbeidsgruppen har også vurdert behovet for en plikt for offentlige myndigheter til å gi informasjon for å bekjempe arbeidsmarkedslivskriminalitet. Det er imidlertid ikke foreslått å fastsette noen plikt til å dele taushetsbelagte opplysninger. Under dette vises det til våre tilleggsmerknader av 23. desember 2020 på s. 2/7 og 3/7. Det har en overføringsverdi relatert til forebyggende virksomhet. Ved å oppstille en plikt, forpliktes de tverretatlige organ i sitt felles ansvar for å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet.

Oslo politidistrikt ønsker fortsatt å tilråde at det tas inn en tilføyelse om plikt.

Et forslag til utvidelse av ordlyd kan være: «sikre nødvendig adgang *og plikt* til deling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger.»

§ 3 Deling av taushetsbelagte opplysninger

OPD er positiv til at informasjonsdeling mellom ulike tilsynsorgan fastsettes i egen forskrift, og at det er et felles regelsett. Det er også fornuftig at dette går bredere enn til kun de organene som er etablert fast ved A-krim-senteret, da det ofte er andre offentlig tilsynsorgan som kan sitte med viktig informasjon i arbeids mot arbeidsmarkedslivskriminalitet.

Da det i en rekke særlovgivninger fremgår regler om taushetsplikt og regelverk knyttet til deling av informasjon er det et viktig arbeid å gjøre, slik arbeidsgruppen nevner i kap 9. Her bør man også se nærmere på UDI og deres regelverk, herunder særlig opplysninger som ligger i deres saksbehandlingssystem DUF og rekkevidden til å dele informasjon og hvordan denne informasjon kan lagres i andre systemer.

§ 4 Bruk og tilgang til et felles IKT-system

Se pkt. IV om økonomiske og administrative konsekvenser.

§ 5 Sammenstilling

Det kan vurderes om denne bestemmelsen i større grad bør gjenspeile begrepsbruken i etterretningsdoktrinens definisjon av etterretning. Etterretning utgjør en del av prosessen i a-krim-samarbeidet. Doktrinen er offentlig tilgjengelig, og det er viktig at aktørene som skal samhandle i etterretningssporet og via felles IKT-system, snakker "samme språk".

I etterretningsdoktrinen er etterretning definert som en *styrt prosess, bestående av systematisk innsamling, analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener for å danne grunnlag for beslutninger.*

"Rapport" i § 5 foreslås erstattet med *vurdering* da en rapport gjerne er et produkt av en vurdering.

Forslag til endringer i forskriften:

- a. utarbeide analyse og vurdering av informasjon om personer, grupper og fenomener som begår lovbrudd og miljøer aktørene inngår i
- b. utarbeide analyse og vurdering gjennom oversikt over utviklingstrekk og aktiviteter knyttet til begåtte lovbrudd, eller
- c. danne grunnlag for beslutninger, styring og prioritering, valg av kontrollobjekter og bruk av virkemidler.

IV. Økonomiske og administrative konsekvenser

Interoperabilitet gjennom felles IKT-løsning vil kunne innebære behov for systemtilpasninger. På nåværende tidspunkt er det noe prematurt med et presist kostnadsbilde for nødvendige IKT tilpasninger for *interoperabilitet* med for eksempel samhandling med prosjektmodulen i INDICIA, se rapportens pkt. 4.3 og § 4 *Bruk og tilgang til et felles IKT-system* i forslaget til forskrift. Det er KRIPOS som er behandlingsansvarlig for INDICIA. Nødvendig regelendring som følge av dette er ikke inntatt i forslaget til forskrift, jf. pkt. 4.3 på s. 13. Oslo politidistrikt bemerker at slik endring kan være en forutsetning for den praktiske etterlevelsen av forskriften som berører tilgang til prosjektmodulen i INDICIA.

Med hilsen

Jan Eirik Thommassen / Hanne Fauske

Driftsenhetsleder

Fung. driftsenhetsleder

Saksbehandler:

Patricia Skaldebø-Rød

Politiadvokat, FUF

Telefon: 22 66 82 91

Monica Fornes

Personvernrådgiver, SVS